

Motion till riksdagen 2006/07:C321

av **Karin Svensson Smith m.fl. (mp)**

Rättvisemärkt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram ett förslag till mål för andelen rättvisemärkt av den totala konsumtionen av importerade varor samt en strategi för hur målet ska nås.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att i den statliga upphandlingen genom krav på underleverantörer och importörer följa grundläggande arbetsrätt.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att de statliga bolagens arbete med socialt ansvar, mänskliga rättigheter och etik bör utvärderas och granskas externt och att denna process blir transparent.²

¹ Yrkande 2 hänvisat till FiU.

Fel! Okänt namn på

² Yrkande 3 hänvisat till NU.

Mål för rättvisemärkt

Rättvisemärkt syftar till att skapa en etisk och social märkning som garanterar att varan producerats under rättvisa villkor och ger konsumenter en möjlighet att genom köpval kunna bidra till en positiv utveckling i fattiga länder. Märkningen uppstod för att ge marginaliserade bönder marknadstillträde och möjlighet att sälja i stora volymer samt att erbjuda konsumenten en vara som är producerad med respekt för mänskliga rättigheter. Rättvisemärkt handel bidrar till en bättre och friare tillvaro för både barn och vuxna i de fattigare delarna av världen genom att arbetare och odlare får skäligt betalt för sitt arbete, barnarbete motverkas, demokratin och organisationsrätten främjas, diskriminering på grund av kön, hudfärg och tro motverkas, ekologiskt odlade uppmuntras samtidigt som produkterna håller god smak och kvalitet.

Riksdagen har antagit ett mål för andelen ekologiska livsmedel i förhållande till den totala livsmedelskonsumtionen. Sverige kan ta ansvar för att motverka barnarbete och ovärdiga arbetsförhållanden i andra länder genom att sätta upp ett motsvarande mål för rättvisemärkt. Riksdagen bör därför begära att regeringen lägger fram ett förslag till mål för andelen rättvisemärkt av den totala konsumtionen av importerade varor samt en strategi för hur målet ska nås.

Rättvisemärkt i den statliga upphandlingen

I våras uppmärksammades att svenska kommuner använder sten som importerats från Kina. Stenen producerades under mycket dåliga arbetsvillkor. Dålig skyddsutrustning och bristande arbetsmiljö leder bland annat till stendammlunga. Det finns ingen bra statistik över hur många offren är, men enligt radioprogrammet Kaliber som refererar till uppgifter från WHO dog för tio år sedan 24 000 människor varje år av stendammlunga i Kina, främst i gruvnäringen. Svenska kommuner har nu tagit initiativ till att i dialog med stenbranschen jobba för att minska dessa problem. En uppförandekod ska antas och kommunerna sätter därmed tryck på industrin att hjälpa till och förbättra villkoren för de arbetare som producerar sten för Sveriges kommuner. Många kommuner intresserar sig för att ställa etiska krav i sin upphandling och att underlätta för de kommuninnevånare som genom sina val av varor vill bidra till att minska orättvisorna i världen. Malmö har som första kommun i Sverige beslutat att bli en "Fair Trade City".

Staten skulle genom att aktivt börja konsumera rättvisemärkta produkter kunna bidra till hållbar utveckling och att många fattiga bönder får skäligt betalt för sina produkter. Riksdagen bör därför uttala att den statliga upphandlingen genom krav på underleverantörer och importörer följer grundläggande arbetsrätt.

Fel! Okänt namn på

Etiska regler för statliga bolag

I rapporter från Amnesty Business Group publicerade under sommaren får staten och bolagen mycket kritik för avsaknaden av etikpolicy som hanterar de risker som bolagen utsätter sig för när de opererar på den globala marknaden. Staten får också kritik för att den etikpolicy som företagen har inte följs upp. Regeringen har i sin ägarpolitik uttalat att alla statliga bolag ska ha en etikpolicy. Trots detta har fortfarande inte alla statliga bolag sådan policy. Riksrevisionen har kritiserat regeringen för att riktlinjerna till de statliga bolagen beträffande deras samhällsupdrag är otillräckligt formulerade.

I den internationella diskussionen kring företagens ansvar är en av de viktigaste frågorna att etikpolicy följs upp genom oberoende kontroll och att uppföljningen är transparent och går att utvärdera för intressenter utanför bolaget. Detta är en självklarhet då etikpolicy annars lätt bara blir ett pappersarbete.

Riksdagen bör uttala att de statliga bolagens arbete med socialt ansvar, mänskliga rättigheter och etik utvärderas/granskas externt och att denna process blir transparent.

Stockholm den 30 oktober 2006

Karin Svensson Smith (mp)

Per Bolund (mp)

Jan Lindholm (mp)

Ulf Holm (mp)

Tina Ehn (mp)

Mikaela Valtersson (mp)